

Tillsyn på elnätområdet

2021 års tillsynsinsatser

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en myndighet med uppdrag att arbeta för väl fungerande energimarknader.

Det övergripande syftet med vårt arbete är att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, fjärrvärme och naturgas. Vi ska också ta tillvara kundernas intressen och stärka deras ställning på marknaderna.

Konkret innebär det att vi har tillsyn över att företagen följer regelverken. Vi har också ansvar för att utveckla spelreglerna och informera kunderna om vad som gäller. Vi reglerar villkoren för de monopolföretag som driver elnät och naturgasnät och har tillsyn över företagen på de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Energimarknaderna behöver spelregler – vi ser till att de följs

Förord

Energimarknadsinspektionen (Ei) är tillsynsmyndighet över marknaderna för el, naturgas och fjärrvärme. Att reglerna på marknaderna följs är centralt för att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, fjärrvärme och naturgas. Ei genomför därför en eller ett par större tillsynsinsatser årligen. Tillsynsinsatserna är antingen indikationsstyrda eller mer omfattande och djupgående i form av planlagd tillsyn. I den här rapporten sammanfattar vi årets tillsynsinsatser inom området elnät.

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Tillsyn under 2021.....	5
2	Mätning och rapportering	5
2.1	Urval	6
2.2	Resultatet av tillsynen	6
3	Leveranskvalitet i elnäten.....	7
3.1	Urval	7
3.2	Resultatet av tillsynen	7
4	Spänningskvalitet i elnäten	8
4.1	Urval	9
4.2	Resultatet av tillsynen	9
5	Kommissionsförordningen om nätanslutning av generatorer	10
5.1	Urval	10
5.2	Resultatet av tillsynen	10
6	Tidsåtgång för anslutning till elnätet	11
6.1	Urval	11
6.2	Resultatet av tillsynen	11
7	Nättariffer	13
7.1	Urval	13
7.2	Resultatet av tillsynen	13
8	Rapport om övervakningsplan	14
8.1	Urval	14
8.2	Resultatet av tillsynen	14
9	Sammanfattning av resultaten från årets tillsynsinsatser	15

1 Inledning

Varje år genomför Ei omfattande och djupgående tillsynsinsatser inom områden som är väsentliga för marknadens funktion. Dessa tillsynsinsatser inriktas i första hand på sådana områden där myndigheten uppmärksammat brister i hur regelverket följs, eller där tillsyn är av stor betydelse för kunderna på energimarknaderna och för att marknaderna ska fungera väl.

Tillsynen delas in i planlagd tillsyn och indikationsstyrd tillsyn. Den planlagda tillsynen planeras periodiskt för att över tid täcka stora delar av regelverket. Den kan öppnas mot alla företag eller ett urval och betyder inte att Ei i förväg har konstaterat brister hos de företag som blir granskade. Den indikationsstyrda tillsynen styrs utifrån något som har hänt, till exempel klagomål eller anmälningar från kunder och konsumenter, som oftast riktas mot ett specifikt företag. För att finna eventuella brister arbetar vi strukturerat genom att samla upp och prioritera de indikationer, i form av exempelvis klagomål och anmälningar, som kommer in till myndigheten på olika sätt.

1.1 Tillsyn under 2021

Under 2021 har Ei genomfört tillsyn på sju områden som rör elnätsverksamhet. De frågor som Ei tittat närmare på under 2021 handlar om hur nätföretagen följer reglerna i mätföreskrifterna och reglerna om leverans kvalitet och spänningskvalitet i elnäten. Ei har också tittat på hur elnätsföretagen följer kraven i kommissionsförordningen om nätanslutning av generatorer samt på områdena tidsåtgång för anslutning till elnätet, nättariffer och övervakningsplaner.

De genomförda tillsynsinsatserna har haft olika utgångspunkter, och metoderna och urvalen skiljer sig åt. I några av tillsynsinsatserna har urvalet baserats på anmälningar som kommit in till Ei och i andra har ett bredare urval gjorts för att fånga upp så många företag som möjligt.

Tillsynsinsatserna under 2021 visar att företagen i stort följer de regler som finns på elmarknaden men att vissa brister finns.

2 Mätning och rapportering

Ei har under 2021 bedrivit tillsyn för att säkerställa att elnätsföretagen följer bestämmelserna i ellagen (1997:857) och Ei:s föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, EIFS 2016:2 (mätföreskriften), gällande de delar som avser information till kund. Syftet med tillsynen har varit att

säkerställa att kunderna får den information de har rätt till genom att den lagstiftning som finns på området följs.

Elnätsföretagen har en skyldighet både enligt 8 kap. 6 § fjärde stycket ellagen och 11 kap. 18 § mätföreskriften att informera sina kunder när det sker ett leverantörsbyte. Ett sådant meddelande ska även skickas till kunden i samband med flytt till ny bostad. Det är bland annat viktigt för att säkerställa att det inte sker ett leverantörsbyte mot kundens vilja eller vetskap, och regelverket medger inga undantag från dessa skyldigheter.

2.1 Urval

Ei har valt att göra en bred tillsyn och samtliga elnätsföretag har ingått i granskningen av hur elnätsföretagen lever upp till skyldigheten att lämna information till kunder i samband med leverantörsbyte och vid flytt.

2.2 Resultatet av tillsynen

Granskningen av företagens hantering av information till sina kunder visar att många elnätsföretag har brister i sina rutiner och/eller meddelanden. De brister som framför allt uppmärksammats är att elnätsföretagen inte skickar meddelanden utan dröjsmål utan skickar dem för sent (till exempel när kunden redan flyttat in). Därför har Ei förtydligat att utan dröjsmål innebär direkt eller senast inom en kalendervecka¹. Andra brister som uppmärksammats är att elnätsföretagen inte anger orsak till meddelandet, inte skickar meddelandet samlat utan delar upp innehållet i två meddelanden, inte anger alla de uppgifter som krävs enligt mätföreskrifterna, skickar ett meddelande som innehåller information om anvisad elleverantör och hänvisar till allmänna avtalsvillkor som inte är i överensstämmelse med mätföreskriften.

Ei har under året informerat om tillsynen och de gällande reglerna via nyheter. Eftersom många företag har brister i sina rutiner och/eller meddelanden har Ei publicerat en nyhet² med information om en del av de brister som har upptäckts vid granskningen och elnätsföretagen har fått möjlighet att komplettera sina underlag. Ett fåtal elnätsföretag har inkommit med kompletteringar som en följd av nyheten. Eftersom Ei under granskningen har kommit fram till att det är många elnätsföretag som inte uppfyller reglerna har Ei tagit beslut om att inte gå vidare med granskningen för en majoritet av elnätsföretagen, ärendena har skrivits av. Som stöd för elnätsföretagen har Ei publicerat en särskild vägledning³ om hur meddelanden till kund ska utformas vid val av elleverantör. Genom vår

¹ Se Ei:s beslut 2015–102505 och 2015–102506

² <https://www.ei.se/om-oss/nyheter/2021/2021-06-18-bristande-information-fran-elnatsforetag-till-kunder>

³ <https://www.ei.se/bransch/matning-av-el/meddelanden-till-kund-vid-val-av-elleverantor>

vägledning, våra nyheter och vår tillsyn har företagen möjlighet att själva förbättra utformningen på sina meddelanden och även förbättra sina rutiner.

Ei avser att fortsätta granskningen, nya ärenden kommer att öppnas och tillsynen kommer att fortsätta under de kommande fem åren så att samtliga elnätsföretag får besvara frågor som Ei sedan kommer att granska.

3 Leverans kvalitet i elnäten

Ei har under 2021 genomfört tillsyn av leverans kvaliteten i de lokala elnäten med utgångspunkt i de uppgifter som elnätsföretagen redovisat i den årliga avbrottsrapporteringen för 2020. Målet har varit att kontrollera att elnätsföretagen vidtar åtgärder för att elanvändare inte ska drabbas av att överföringen av el är av dålig kvalitet samt att möjliggöra en uppföljning av att elnätsföretagen genomför de leverans kvalitetshöjande åtgärder som redovisats.

Bestämmelser om leverans säkerhet i elnäten finns både i ellagen (3 kap. 9–9a §§) och i Ei:s föreskrifter och allmänna råd om krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska vara av god kvalitet, EIFS 2013:1 (leverans kvalitetsföreskriften).

Begreppet leverans kvalitet innefattar områdena leverans säkerhet och spännings kvalitet. Leverans säkerhet berör avbrott i elöverföringen medan spännings kvalitet berör egenskaper hos spänningen.

3.1 Urval

Elnätsföretag som redovisat att de haft en eller flera anläggningspunkter med avbrott längre än 24 timmar och/eller en eller flera anläggningspunkter med fler än 11 avbrott med en avbrotts tid över 3 minuter som inte aviseras i förväg (långa oaviserade avbrott) under 2020 valdes ut för tillsyn i början av juni 2021. Sammanlagt valdes 39 redovisningsenheter för lokalnät (35 elnätsföretag) ut för tillsynen. Dessa redovisningsenheter innehåller cirka 3 879 000 anläggningspunkter, motsvarande cirka 69 procent av alla anläggningspunkter (5 605 707) i de svenska lokalnäten.

3.2 Resultatet av tillsynen

Tillsynen visade att det var 21 000 anläggningspunkter som under 2020 drabbades av sammanlagt cirka 237 000 avbrott som bröt mot 3 kap. 9 a § ellagen eller leverans kvalitetsföreskriften. Totalt inträffade 6 186 avbrott som varade längre än 24 timmar i 5 927 anläggningspunkter. Det var 15 258 anläggningspunkter som hade fler än 11 långa oaviserade avbrott under året och 276 anläggningspunkter

hade både fler än 11 långa oaviserade avbrott och avbrott som varade längre än 24 timmar.

Elnätsföretagen har, för de anläggningspunkter som haft 24-timmarsavbrott, förelagts att lämna uppgifter om avbrottsorsak, åtgärd och tidplan för åtgärdande för varje enskilt 24-timmarsavbrott. För de anläggningspunkter som drabbats av fler än 11 långa oaviserade avbrott har elnätsföretagen förelagts att lämna uppgifter om de vanligast förekommande avbrottsorsakerna för varje enskild anläggningspunkt samt uppgifter om de åtgärder som planeras i syfte att förbättra leveranssäkerheten samt en tidplan för åtgärderna.

Vädret var den vanligaste orsaken till avbrott under 2020. Över 60 procent av avbrotten är enligt elnätsföretagen väderrelaterade, det vill säga orsakade av exempelvis åska eller träd som föll på ledningarna. Just trädpåfall orsakade 47 procent av avbrotten hos anläggningspunkter som drabbades av fler än 11 avbrott och 69 procent av dessa avbrott varade i över 24 timmar. Även under 2019 var trädpåfall den vanligaste orsaken till avbrott.

Det har skett en minskning av antal avbrott från 2019 till 2020. Under 2019 orsakade stormen Alfrida många elavbrott medan det under 2020 inte förekom några stormar eller andra betydande väderhändelser.

De vanligaste åtgärderna för att komma till rätta med leveranssäkerhetsproblemen är enligt elnätsföretagen att genomföra reparationer och ersätta luftledningarna med markförlagd kabel.

Ei:s granskning visar att det finns ett stort behov av fortsatt tillsyn av leveranskvaliteten i elnäten. Ei kommer därför årligen genomföra tillsyn av elnätens leveranssäkerhet.

Den planlagda tillsynen av leveranssäkerheten som genomförts under 2021 har också sammanställts i en särskild promemoria⁴.

4 Spänningskvalitet i elnäten

Under 2021 har Ei genomfört en planlagd tillsyn där vi har granskat uppgifter som elnätsföretagen rapporterat in till Ei för åren 2016–2020. Ei har bland annat tittat på hur elnätsföretagen arbetar med spänningskvalitet och hur de ser på utvecklingen av spänningskvaliteten i det egna elnätet.

⁴ [Ei PM2021:06 Tillsyn avseende leveranssäkerheten i elnäten](#)

Utgångspunkten för tillsynen av spänningskvalitet i elnätet har varit de krav som ställs i sjunde kapitlet i leverans kvalitetsföreskriften. Kraven avser bland annat långsamma spänningsändringar, spänningsövertoner, spänningsosymmetri samt kortvariga spänningsänknings och spänningshöjningar. Det finns inte några specifika bestämmelser om spänningskvalitet i ellagen, däremot finns det en generell bestämmelse om att överföringen av el ska vara av god kvalitet (3 kap. 9 §).

4.1 Urval

I granskningen har 29 elnätsföretag valts ut (30 redovisningsenheter) Dessa representerar både små och stora företag, landsbygdsnät och stadsnät. Tillsammans överför företagen el till cirka 25 procent av de svenska elnätskunderna.

Tillsynen kan ses som en första del i en större tillsynsinsats, där planen är att granska samtliga elnätsföretag med fokus på spänningskvalitet under den kommande femårsperioden.

4.2 Resultatet av tillsynen

Tillsynen visar att spänningskvaliteten i de granskade elnäten i stort lever upp till de krav som finns, men att vissa brister hittats.

I de fall där bristande spänningskvalitet kan konstateras beror cirka 50 procent på problem i det egna elnätet. I omkring 10 procent av fallen har ingen källa till felet kunnat identifieras. I resterande fall fanns ett problem i kundens anläggning, överliggande nät eller hos tredje part, till exempel en närliggande industri eller annan anläggning.

De flesta av de elnätsföretag som granskats har uppgett att de vidtar flera olika åtgärder för att säkerställa att överföringen av el uppfyller kraven på god spänningskvalitet enligt leverans kvalitetsföreskriften. Elnätsföretagen har uppgett att de mäter spänningskvaliteten vid anmälan från kunder eller vid andra indikationer. Cirka 60 procent av de granskade elnätsföretagen mäter spänningskvalitet kontinuerligt i nätet eller delar av nätet i transformatorstationer på olika spänningsnivåer (exempelvis mottagningsstationer, fördelningsstationer, nätstationer). Elnätsföretagen uppger också att de dimensionerar nätet och gör olika typer av beräkningar för att säkerställa kraven på spänningskvalitet.

Den planlagda tillsynen av spänningskvaliteten som genomförts under 2021 har också sammanställts i en särskild promemoria⁵.

⁵ [Ei PM2021:04 Spänningskvalitet i elnäten 2016–2020](#)

5 Kommissionsförordningen om nätanslutning av generatorer

Enligt Ei:s policy för tillsyn bör Ei genomföra tillsyn över efterlevnaden av nya regler. Eftersom reglerna i kommissionsförordningen om nätanslutning av generatorer (RfG)⁶ är relativt nya har Ei valt att genomföra en tillsyn för att säkerställa att elnätsföretagen följer kraven i RfG. Bestämmelserna trädde i kraft 2016 och tillämpas i sin helhet från våren 2019.

Reglerna i RfG anger kraven för nätanslutning av kraftproduktionsanläggningar. RfG bidrar till att säkerställa konkurrens på lika villkor på den inre marknaden för el, säkerställa systemsäkerheten och integrationen av el från förnybara källor och främja en unionsomfattande elhandel. Reglerna fastställer också skyldigheter för att säkerställa att systemansvariga utnyttjar förmågan hos kraftproduktionsanläggningar på ett lämpligt, öppet och icke-diskriminerande sätt för att skapa lika villkor i hela unionen.

5.1 Urval

För att begränsa tillsynsinsatsen bestämde Ei att genomföra en förstudie som första steg med syfte att anpassa metoden för kommande tillsyn och ta fram principer för urval för tillsynen. Under februari 2021 öppnade Ei tillsyn mot fyra elnätsföretag.

5.2 Resultatet av tillsynen

Vid granskningen har Ei upptäckt brister vad gäller efterlevnaden av reglerna och har därför informerat företagen om några punkter som är viktiga att tänka på.

Exempelvis skiljer sig definitionen av vad som är en produktionsanläggning mellan ellagen och RfG⁷, och reglerna i RfG gäller för alla nya kraftproduktionsmoduler av typ A, B, C och D. I och med att definitionerna skiljer sig åt i de olika regelverken kan elnätsföretagen få problem att hantera reglerna för anslutning. För att en anläggning inte ska räknas som ny ska ägaren ha skrivit avtal om köp senast den 17 maj 2018 och meddelat detta till elnätsföretaget och Svenska kraftnät senast den 18 november 2018. Reglerna i RfG går inte heller att avtala bort utan de gäller för nya kraftproduktionsmoduler oavsett om det finns en hänvisning till reglerna i RfG i anslutningsavtalet eller inte. Det innebär att nya kraftproduktionsmoduler ska uppfylla reglerna i RfG oavsett vad som står i ett

⁶ Kommissionens förordning (EU) 2016/613 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (RfG).

⁷ [Ei:s tillsyn av RfG fortsätter – information till elnätsföretag - Energimarknadsinspektionen](#)

eventuellt anslutningsavtal. Om standarder används vid anslutning är det viktigt att de följer RfG och reglerna i RfG gäller alltid före en standard.

Tillsynen kommer att fortsätta under kommande år och ytterligare företag kommer slumpmässigt att väljas ut för tillsyn. Tillsynen under 2021 gav insikter om hur vi kan formulera frågor, hur urval kan göras och även om vilka frågor som bör ställas vid nästa tillsyn.

6 Tidsåtgång för anslutning till elnätet

Under 2021 har Ei genomfört tillsyn över bestämmelserna om tid för anslutning till elnätet. En elektrisk anläggning ska anslutas inom skälig tid från att anslutning begärs av kunden. Ibland tar det lång tid att få anslutning, vilket framgår av anmälningar och klagomål till Ei.

6.1 Urval

Under åren 2017 till och med april 2021 har Ei tagit emot 20 anmälningar mot tre företag om att det tagit lång tid att genomföra en anslutning. Anmälningarna har avsett säkringsnivån 16–25 ampere, som är den nivå som de flesta hushållskunder är anslutna på. Från 2017 till och med 2020 fick Ei:s konsumentrådgivning in 81 klagomål om tid för anslutning som inte var formella anmälningar.

I granskningen har Ellevio AB, Eon Energidistribution AB och Vattenfall Eldistribution AB ingått eftersom anmälningarna Ei tagit emot enbart var riktade mot dessa företag. Dessa företag är dessutom de tre största elnätsföretagen och tillsammans har de ungefär 2,9 miljoner lågspänningskunder av totalt 5,5 miljoner lågspänningskunder i Sverige⁸.

6.2 Resultatet av tillsynen

Enligt ellagen är den som har nätkoncession för område skyldig att ansluta en elektrisk anläggning om det inte finns särskilda skäl (3 kap. 7 §). Vidare ska den som har nätkoncession i ett område ansluta en elektrisk anläggning inom skälig tid men senast inom två år från att anslutning begärs av kunden. Det får ta längre tid om det är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl (3 kap. 7 a §).

⁸ Baserat på 2019 års nyckeltal över elnätsföretagens avbrott enligt inrapportering till Ei, <https://www.ei.se/om-oss/statistik-och-oppna-data/leveranssakerhet---elnat>.

I tabell 1 och 2 framgår företagens svar på frågorna om hur lång tid det tagit att lämna offert samt hur lång tid det tagit från det att kunden godkänt en offert tills att anslutningen färdigställts. Frågorna är begränsade till de förfrågningar om offert som kommit in under 2020 samt kundanslutningar som färdigställts under 2020.

Tabell 1 Genomsnittlig tid för att lämna offert (antal dagar)

Offert	Ellevio	Eon Energidistribution	Vattenfall Eldistribution ⁹
Samtliga	23	40	76
10 procent med längst tid	94	178	236
5 procent med längst tid	120	215	267

Tabell 2 Genomsnittlig tid för att genomföra anslutning från godkänd offert (antal dagar)

Anslutning	Ellevio	Eon Energidistribution	Vattenfall Eldistribution
Genomsnittlig tid	139	156	209
10 procent med längst tid	535	498	737
5 procent med längst tid	693	650	891

Av tabell 1 och 2 framgår att tiderna för anslutning varierar kraftigt och att det finns stora skillnader mellan genomsnittlig tid och längst tid. Uppgifterna talar för att merparten av kunderna har blivit anslutna inom kortare tid än den genomsnittliga tiden för anslutning hos respektive företag. Detta beror sannolikt på att ett mindre antal anslutningar tagit mycket längre tid vilket påverkat den genomsnittliga tiden för anslutning.

Ibland kan fördröjningar ha orsakats av faktorer som ligger utanför nätföretagens kontroll. Exempel på sådana orsaker är tillståndsprocesser och långa ledningssträckor. Andra fördröjningar ligger inom nätföretagens kontroll, till om fördröjningen beror på till exempel resursbrist.

Anmälningarna och klagomålen visar att bristen på information från nätföretagen har en stor inverkan på hur kunderna upplever väntetiden för offert eller anslutning. Ei:s uppfattning är att kundernas missnöje i många fall är kopplat till bristande eller utebliven information från nätföretagen. Det är viktigt att nätföretagen har fastställda rutiner för kundinformation och kommunicerar med kunderna under anslutningsprocessen så att de hålls tillräckligt informerade.

Utifrån svaren som elnätsföretagen lämnat har Ei valt att skriva av ärendena utan åtgärd. Ei:s möjligheter att genom tillsyn kräva åtgärder av nätföretagen är begränsade. Detta beror delvis på att bestämmelserna i ellagen är allmänt hållna.

⁹ Vattenfall Eldistributions siffror har avrundats till närmaste hela dag.

Kraven på hur lång tid en anslutning får ta är inte specifika. En annan orsak är att det inte är lämpligt att Ei i detalj bestämmer hur enskilda nätföretag ska bedriva sin verksamhet. Nätföretaget är den som är bäst lämpad att planera sin egen verksamhet och sina anslutningsprocesser. Nätföretagens monopolställning och samhällsviktiga funktion innebär dock att de har ett särskilt ansvar att se till att anslutningstiderna hålls nere. Ei:s slutsatser från tillsynen är sammanfattade i en promemoria¹⁰.

7 Nättariffer

Ei har under 2021 även bedrivit tillsyn över ett antal regler om nättariffer (4 kap. 3, 4a, 10 och 11 §§ ellagen). Bland annat har Ei granskat om elnätsföretagens nättariffer för överföring av el för område utformas med hänsyn till var inom området en anslutning är belägen, vilka avgifter innehavare av produktionsanläggningar med en effekt om högst 1,5 MW betalar och om elnätsföretagen offentliggör nättarifferna som de ska.

7.1 Urval

I tillsynen har endast elnätsföretag med fler än 10 000 abonnemang i uttagpunkt ingått. Det innebär att regionnät och stamnät inte ingick i granskningen.

I Sverige finns det 82 redovisningsenheter som har fler än 10 000 abonnemang i uttagpunkt¹¹. Detta innebär att Ei har granskat företag som tillsammans har drygt 5,2 miljoner kunder¹² vilket motsvarar cirka 94 procent av landets elnätskunder.

7.2 Resultatet av tillsynen

Tillsynen visar att samtliga företag lever upp till kraven som finns i 4 kap. 3 §, 4 kap. 4 a § och 4 kap. 11 § ellagen. Företagen tar inte hänsyn till var en anslutning är belägen när nättarifferna utformas, inget företag har heller särskilda nätavgifter för en begränsad krets av användare och samtliga granskade företag publicerar tarifferna på sina webbplatser. Över en tredjedel av företagen publicerar tarifferna på mer än ett ställe, oftast publiceras tarifferna även i dags- eller veckotidning.

Tillsynen visar också att ett litet antal företag inte uppfyller kraven i 4 kap. 10 § rörande vilka avgifter innehavare av produktionsanläggningar med en effekt om högst 1,5 MW betalar. De brister som framkommit är inte av sådan karaktär att de

¹⁰ [Ei PM2021:05 Granskning av tidsåtgång för anslutning till elnätet](#)

¹¹ Särskilda rapporten lokalnät – teknisk data 2019

¹² Antal abonnemang i uttagpunkt från Särskilda rapporten lokalnät - teknisk data 2019

föranlett några ytterligare åtgärder från Ei. Företagen har fått möjlighet att själva vidta åtgärder.

8 Rapport om övervakningsplan

Ei granskar årligen hur elnätsföretagen följer bestämmelserna i ellagen kring övervakningsplaner. Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan ska se till att planen följs, de ska även utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att övervakningsplanen upprättas och följs (3 kap. 17–17a §§).

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska vara inskickad till Ei och offentliggjord på företagets webbplats senast den 15 mars. Om företaget inte har någon webbplats ska annonsering i stället göras i rikstäckande dagstidningar. Av rapporten ska det framgå vem som är övervakningsansvarig, hur den har utsetts samt vilka befogenheter den har.

8.1 Urval

Under 2021 fanns det totalt 126 inrapporteringskyldiga elnätsföretag. Inrapporteringskyldiga är företag som bedriver elnätsverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Företag som ingår i en koncern vars samlade elnät har mindre än 100 000 elanvändare och vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el är inte skyldiga att upprätta en övervakningsplan.

8.2 Resultatet av tillsynen

Företagens rapportering visar att samtliga inrapporteringskyldiga nätföretag har en övervakningsansvarig i enlighet med 3 kap. 17 a § ellagen. Antingen är vd övervakningsansvarig eller så har företaget delegerat övervakningsansvaret till elnätschef eller någon annan person. 38 procent av företagen har vd som övervakningsansvarig, 15 procent elnätschef och 48 procent någon annan person.

Samtliga inrapporteringskyldiga nätföretag har upprättat en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och lämnat in rapporten till Ei. Alla inrapporteringskyldiga nätföretag har också offentliggjort rapporten.

9 Sammanfattning av resultaten från årets tillsynsinsatser

Tillsynsinsatserna under 2021 visar att de elnätsföretag som granskats i stort följer de regler som finns på elmarknaden men vissa brister har konstaterats. De företag som har brister har informerats om bristerna för att kunna åtgärda dessa. Ei kommer också att fortsätta tillsynen inom vissa områden under de kommande åren som ett led i arbetet med att följa upp att företagen rättar till de brister som upptäckts.

Tillsynen avseende hur elnätsnätföretagen lever upp till skyldigheten att lämna information till kunder i samband med leverantörsbyte och vid flytt visar att många elnätsföretag har brister i sina rutiner och/eller meddelanden. De brister som framför allt uppmärksammats är att elnätsföretagen inte skickar meddelanden utan dröjsmål utan skickar dem för sent (till exempel när kunden redan flyttat in). Därför har Ei förtydligat att utan dröjsmål innebär direkt eller senast inom en kalendervecka. Det finns även brister i utformningen av meddelanden och en vägledning har publicerats till stöd för företagen. Med anledning av de brister som finns kommer Ei att fortsätta med tillsynsinsatser de kommande åren.

Angående leverans kvaliteten i elnäten så inträffade under 2020 totalt 6 186 avbrott som varade längre än 24 timmar i 5 927 anläggningspunkter. Det var 15 258 anläggningspunkter som hade fler än 11 långa oaviserade avbrott under året och 276 anläggningspunkter hade både fler än 11 långa oaviserade avbrott och avbrott som varade längre än 24 timmar. Antalet avbrott har minskat från 2019 till 2020. I över 60 procent av fallen har elnätsföretagen uppgett att avbrotten var väderrelaterade, det vill säga orsakade av exempelvis åska eller träd som föll på ledningarna. De vanligaste åtgärderna som redovisats för att komma till rätta med leveranssäkerhetsproblemen har varit att genomföra reparationer och ersätta luftledningarna med markförlagd kabel. Det finns ett stort behov av fortsatt tillsyn av leverans kvaliteten i elnäten. Ei kommer årligen genomföra tillsyn av elnätens leveranssäkerhet.

När det gäller spänningskvaliteten i elnäten visar tillsynen att de granskade företagen i stort lever upp till de krav som finns. De elnätsföretag som omfattades av tillsynen redovisar att de mottagit klagomål från sina kunder om bristande spänningskvalitet. Flertalet av bristerna håller sig inom normen och uppfyller därmed de krav på spänningskvalitet som finns i leverans kvalitetsföreskriften. Under de kommande fem åren kommer ytterligare tillsynsinsatser göras för att granska spänningskvaliteten för samtliga elnätsföretag.

Gällande efterlevnaden av de nya reglerna i RfG har Ei vid granskningen upptäckt brister och har därför informerat företagen om några punkter som är viktiga att tänka på. Mot bakgrund av dessa brister kommer tillsynen att fortsätta under kommande år och ytterligare företag kommer slumpmässigt att väljas ut för tillsyn. Förstudien gav bland annat insikter om hur urval kan göras och vilka frågor som bör ställas vid nästa tillsyn.

När det gäller granskningen av tidsåtgång för anslutning till elnäten kan man utifrån företagens svar se att tiderna för anslutning varierar kraftigt. Det tar olika lång tid för de granskade företagen och det finns stora skillnader mellan genomsnittlig tid och längsta tid. Uppgifterna talar för att merparten av kunderna har blivit anslutna inom kortare tid än den genomsnittliga tiden för anslutning hos respektive företag. Detta beror sannolikt på att ett mindre antal anslutningar tagit mycket längre tid och därför drivit upp den genomsnittliga tiden för anslutning. Ei har utifrån de svar som elnätsföretagen lämnat i samband med tillsynen avslutat ärendena utan åtgärd.

Tillsynen avseende nättariffer visar att företagen lever upp till kraven i de flesta granskade paragraferna i ellagen. Det är endast ett litet antal företag som inte uppfyller kraven i 4 kap. 10 § rörande vilka avgifter innehavare av produktionsanläggningar med en effekt om högst 1,5 MW betalar. Företagen har fått information om bristerna och möjlighet att vidta åtgärder.

Gällande övervakningsplaner så har samtliga inrapporteringskyldiga nätföretag upprättat en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och lämnat in rapporten till Ei. Alla inrapporteringskyldiga nätföretag har också offentliggjort rapporten.

